

Nr 1201

Av herrar **Hedlund** och **Gustafson** i Göteborg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 65, med förslag till lag om ändring i lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag, m. m.

(Lika lydande med motion nr 1041 i Första kammaren)

Stockholm den 1 april 1970

Gunnar Hedlund (cp)

Sven Gustafson (fp)
i Göteborg

Nr 1202

Av fru **Holmqvist**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 65, med förslag till lag om ändring i lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag, m. m.

I propositionen nr 65/1970 föreslås bland annat ändringar i lagen om bidragsförskott med avseende på bidragsförskottsbeloppets storlek och åldersgränsen för sådana bidrag.

Bidragsförskottet har efter hand blivit en form av minimibidrag åt barnet. Det utbetalas som utfyllnadsbidrag i de fall den underhållsskyldiges avtalsenliga eller genom dom utmätta underhållsbidrag understiger det av riksdagen beslutade bidragsförskottsbeloppet. Det fyller också en stor uppgift som förskott på bidrag från underhållsskyldig som av olika anledningar underlåter att fullgöra sin försörjningsplikt.

Den bidragsförskottslag som trädde i kraft den 1.7.1964 och den införselag som trätt i kraft den 1.7.1969 har båda till syfte att jämfört med tidigare lagstiftning på området på ett bättre sätt tillförsäkra underhållsberättigade det underhåll som fastställts i dom eller avtal. Lagtillämpningen visar emellertid att det föreligger sådana uppenbara brister i överensstämmelsen mel-

lan dessa båda lagar, att rättsförluster för de underhållsberättigade mycket lätt uppstår. Motsvarande kan även gälla för stat och kommun som genom bidragsförskott träder i den underhållsskyldiges ställe för hela eller del av fastställt underhållsbidrag.

Hittills är det huvudsakligen de största kommunernas barnavårdsnämnder som förklarat att de icke förmått att systematisera och programmera sin verksamhet så att risker för rättsförluster för den enskilde inte uppstår vid fördelningen av införselmedel samtidigt som de har sig ålagt att bevaka det samhällsekonomiska intresset i dessa sammanhang. Det är härvid att märka att dessa nämnder till sitt förfogande har särskilt avdelad, specialiserad personal och databehandlingsmöjligheter. Det torde vara ofrånkomligt att riskerna för felaktigheter och bristande enhetlighet i handläggningen är än större för övriga kommuners barnavårdsnämnder.

Socialstyrelsen och Svenska kommunförbundet har uppmärksammat dessa förhållanden och har gemensamt sökt penetrera problemen i avsikt att utarbeta enhetliga riktlinjer för fördelning och avräkning av genom införsel influtna underhållsbidrag. Samråd har därvid skett med Stockholms och Göteborgs barnavårdsnämnder samt med exekutionsväsendets organisationsnämnd. Det har därvid framkommit att det med gällande lagstiftning inte är möjligt att nå fram till för barnavårdsnämnderna genomförbara metoder som garanterar att den underhållsberättigade får sin i 16 § andra stycket bidragsförskottslagen stadgade prioritetsrätt tillgodosedd och som samtidigt ställer barnavårdsnämndernas administrativa arbete med dessa ärenden i rimlig proportion till de resultat som skall uppnås.

De problem som uppstår hänför sig i första hand till bidragsförskottslagens stadgande (16 § andra stycket) att barnets fordran för oguldna underhållsbidrag under vissa förutsättningar har företräde framför det allmännas fordran för utgivna bidragsförskott. Införsellagen saknar bestämmelser av motsvarande innebörd. Enligt sistnämnda lag (15 § andra stycket) har fordran som stått ute längre företräde vid fördelningen av det genom införsel uttagna belopp som överstiger löpande bidrag. Kronofogdemyndigheten har sålunda i ett stort antal fall endast att till barnavårdsnämnd med äldsta införselbara fordran översända viss del av införselmedlen. Denna barnavårdsnämnd skall därvid med beaktande av det här aktuella stadgandet i bidragsförskottslagen fördela medlen mellan sig och barnet. Löper bidragsförskott fortfarande genom denna barnavårdsnämnd bör barnet inte behöva lida någon förlust. Däremot inställer sig svårigheter när bidragsförskottsärendet överflyttats till annan barnavårdsnämnd. Sådan överflyttning kan ha skett två gånger under den period av två år för vilken införsel är möjlig. Den barnavårdsnämnd som mottagit inbetalningen har i dylika fall förlorat kontakten med barnet och har att genom två barnavårdsnämnders förmedling skaffa sig underrättelse om dels barnets uppehållsort, dels uppgifter om barnets fordran under den förflutna tiden helt eller delvis reglerats genom

mellanliggande införselärende eller frivillig inbetalning från den underhållsskyldige. Ärendet kan ytterligare kompliceras om barnet i sin fordran på underhållsbidrag som överstiger bidragsförskott inte företrädes av barnavårdsman eller av barnavårdsnämnd utan av sin förmyndare. Regler för att förmyndaren vid frivilliga inbetalningar i sådana fall skall underrätta barnavårdsnämnd härom saknas. Den osäkerhet om barnets rätta fordran som härvid uppstår och svårigheterna att göra en riktig avräkning, fördelning och utbetalning kan medföra att barnets rätt här inte blir tillbörligt bevakad. Å andra sidan kan svårigheterna att klarlägga vilka avbetalningar av barnets fordran som senare skett medföra rättsförluster för det allmänna.

Av betydelse i detta sammanhang är även det förhållandet att löneutvecklingen möjliggör att underhållsbidrag numera oftare än tidigare fastställs till belopp som väsentligt överstiger bidragsförskottsbeloppet. Antalet ärenden med här beskrivna komplikationer kan sålunda förväntas att öka.

Rättsförluster för den underhållsberättigade kan vidare inträffa genom att gällande lagstiftning synes ha förbigått de verkningar på fördelningen av genom införsel influtna medel som följer av att underhållsbidrag senare höjts genom jämkning eller genom generell höjning. I sådana fall kan uppstå den situationen att barnavårdsnämnd med äldsta fordran för bidragsförskott som då var högre än underhållsbidraget av influtna införselmedel täcker sin fordran helt då den saknar kännedom om att barnet genom underhållsbidragets höjning har senare prioriterad fordran.

Mot bakgrunden av den garanti för underhållsbidrag som bidragsförskottslagen avser att ge är det därför angeläget att den i denna lag meddelade prioriteringsregeln i praktiken kan följas.

Detta skulle bättre kunna tillgodoses om kronofogdemyndigheten ges möjlighet att fördela influtna medel efter samma prioriteringsregel som bidragsförskottslagen stadgar. Denna myndighet har ärendet helt aktuellt hos sig vad gäller uppgifter om barnets vistelseort och om hur fordran på oguldna underhållsbidrag fördelar sig mellan barnet och den eller de barnavårdsnämnder som samtidigt söker införsel. Regler för hur frivilliga inbetalningar skall aviseras kronofogden kan härvid uppställas. Det måste här förutsättas, att kronofogdemyndigheterna är bättre rustade för arbetsuppgifter av detta slag än flertalet barnavårdsnämnder även efter övergången till större kommunala enheter än de nuvarande. Att genomföra den här antydda ordningen torde dock inte vara möjligt utan ändring i införsellagen.

Med stöd av det i motionen anförda får jag sålunda hemställa,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsam översyn av bidragsförskottslagens tillämpning i förhållande till införsellagen.

Stockholm den 1 april 1970

Mary Holmqvist (s)